

HALLSTAHEM 80 ÅR | 1945-2025

Hallstahem

Hemlängtan skapad av bostäder, berättelser & bakverk

OM LIVET MELLAN HUSEN OCH DOFTEN AV HEMMA

HALLSTAHEM

KRÖNIKA AV DAVID LUNDE

Krönikorna i den här boken är skrivna av hallstabor och lokalhistorikern David Lunde. Texterna publicerades ursprungligen i samband med Hallstahems 75-årsjubileum i Utsikten nr 1–4, 2020, och i en uppdaterad version i Utsikten nr 1–4, 2025.

RECEPT FRÅN HÅKANS HEMBAGERI

Recepten i den här boken kommer från Håkans Hembageri i Hallstahammar. Bageriet grundades 1982 av Håkan Holm och drivs idag av Nina Fröjd. Recepten har tidigare publicerats i Hallstahems kundtidning Utsikten 2023–2025.

Den här jubileumsboken är utgiven 2025 av AB Hallstahem för att lyfta 80 år av allmännyttiga bostäder.

Hallstahem

*Hemlängtan skapad av
bostäder, berättelser & bakverk*

OM LIVET MELLAN HUSEN
OCH DOFTEN AV HEMMA

TEXTER David Lunde
Maria Andersson
Ingela Liss Kågebäck
Mattias Looström

RECEPT Håkans Hembageri
Hallstahammar

FOTO Nils P Blix
Herbert "Sumpan" Johansson
Maja Ramsten
Maria Andersson
Hallstahems arkiv
Ingela Liss Kågebäck
Mattias Looström
Maria Grensjö
Tommy Jansson
Valto Kumpula
Bildgruppen Prisma

**GRAFISK FORM
& PRODUKTION** Caroline Östman

BILDREPRO Maria Andersson

TRYCK Gävle Offset, 2025

Innehåll

Förord	4
Klondikestämmning i Hallstahammar	7
Från rekordår till energikris	19
Arbetsglädje som består	28
Vägen genom krisen	37
Framtiden är här	51
Vi tryggar framtiden	59
Ett år av firande	62

Recept från Håkans Hembageri

Chocolate Chip Cookies	13
Chokladbollar	14
Rulltårta med grädde och bär	16
Smulpaj med äpple	17
Drömrulltårta	32
Kardemummamuffins	34
Hallongrottor	35
Saffransdrömmar	45
Jitterbuggare	46
Kladdkaka	47
Nutellasemlor	48
Matbröd	49

Förord

I åttio år har Hallstahem speglat Hallstahammar. Där industrin en gång satte rytmen växer nu en annan sorts framtidstro – om att ge mer än tak över huvudet. Vi vill skapa livsmiljöer med omtanke och ansvar för alla våra hyresgäster, både nuvarande och framtida.

När Hallstahem bildades 1945 var det industrin som höll ihop orten. De stora företagen ägde bostäderna och arbetarna följde bruken. Men efter kriget växte behovet av bostäder snabbt, och kommunen insåg att bostadsfrågan behövde stå på egen grund. Hallstahem blev svaret – ett allmännyttigt bolag med uppdraget att bygga för människor, inte fabriker. Vi har anpassat oss till ett modernare samhälle med fokus på boendemiljö och hållbarhet. Visionen och viljan är att med god service och engagemang skapa trygga bostäder för alla – ett boende i världsklass att längta hem till.

Ett hem är så mycket mer än ett tak, ett golv och väggar som bildar rum. Det är doften av nybakat från bageriet runt hörnet, barnens skratt på gården och hälsningen i trapphuset. I över åttio år har HFAB, Hallstahammars Fastighetsaktiebolag, numera Hallstahem, varit en del av människans vardag där varje byggnad, varje gata och varje berättelse bär på en bit av vår gemensamma historia.

Den här jubileumsboken är en hyllning till människorna, platserna och historierna som byggt Hallstahem. Vi blickar bakåt och ser hur tiderna förändrats under åren. Här ryms berättelser från förr och nu, bilder som väcker minnen, anekdoter från vardagen och med recept från det lokala hembageriet – för ett bostadsbolag handlar ju i grunden även om livet mellan husen. Var så god och njut av en smakbit från vår historia till doften av nybakade bakverk och nybryggt kaffe.

*Mattias Looström,
verkställande direktör*

1945

1959

Klondikestämning i Hallstahammar

TEXT DAVID LUNDE

Aret var 1945 och andra världskriget var över. Sverige hade hållit sig utanför, men det krävde ändå uppoffringar med beredskap och ransonering. När Europa nu skulle byggas upp igen hade vi ett guldläge med vår intakta industri. För en ort som Hallstahammar innebar det en period av expansion. Företagen behövde arbetskraft och den kom från flera håll. Invandrare från bland annat Finland och Italien som sökte en bättre tillvaro, svenskar som lämnade landsbygden, och alla behövde någonstans att bo.

De gamla arbetarbostäderna på Bultbacken, enrummare med utedass och tvätt i ån, dög heller inte längre. Några år tidigare gjordes en utredning som visade att bostadssituationen i Sverige måste förbättras. Bland annat genom byggande av så kallade ”barnrikeshus” för stora och även mindre bemedlade familjer. De var ofta hänvisade till de sämsta bostäderna.

Många hyresvärdar ville inte ha barnfamiljer i sina lägenheter eftersom de ansågs slita på husen. Det var vid denna tidpunkt man fattade beslutet att bilda ett kommunalt bostadsbolag i Hallstahammar – HFAB, Hallstahammars Fastighetsaktiebolag, idag Hallstahem.

FRÅN BRUKSBYGD TILL KÖPING

Hallstahammar hade vuxit fram kring Bruket och Bulten, tvärsöver gränserna mellan tre socknar – Svedvi, Kolbäck och Berg. Företagen hade dittills skött mycket av samhällsplaneringen. Redan 1918 lät de ta fram en stadsplan för en framtida Hallstahammars köping.

Den visade stora bostadskvarter i skogen ovanför Bruket. I stället blev det fabriker som flyttade dit. Det var nu viktigare att vara nära järnvägen än ån och kanalen. 1939 bildades

Turkosen och Fredhem.

FOTO: MAJA RAMSTEN

Hallstahammars municipalsamhälle. Redan 1943 togs nästa steg när Hallstahammar blev köping, omfattande nästan hela tidigare Svedvi kommun samt norra delen av Kolbäck, dit Näs och Lustigkulla hörde.

BYGGET AV DET MODERNA HALLSTAHAMMAR

Den nya kommunala organisationen började omgående arbetet med att bygga ett modernt samhälle. Gator och kvarter fick namn och man planerade nya bostäder. Det var år 1944 som Riksbyggen uppförde de första ”moderna” flerfamiljshusen i Hallstahammar, vid Långgatan mitt emot Folkets Park. Samtidigt byggdes bostadsrättsföreningarna i kvarteret Vävaren.

Bulten hade byggt radhus vid Kanthalgatan och Västeråsvägen, men även de var i startgroparna att bebygga den mark som inköpts 1898 i Lövboåsområdet. Det var Bulten som hade det största behovet av bostäder, men det var Bruket som ägde den mesta marken. Även kommunen hade gjort markinköp och började bebygga området som fick heta Barnängen, mycket beroende på att man byggde barnrikeshus där, och på Fredhem, efter världshändelserna.

1946 byggdes HFAB:s första hus i kvarteret Väringen, i hörnet Barnängsgatan/Föreningsgatan. Det var dyra lägenheter tyckte många. En tvåa på 60 kvadrat kostade 81 kronor i

månaden. Kylskåp var ännu inte standard, men det fanns plats avsedd för dem. Nästa kvarter som byggdes var Turkosen, vilket ofta feltolkades som ”Turkåsen”, på Fredhem. De husen fick tre våningar trots att de skuggade det nyanlagda villaområdet norr om Lyckovägen.

KLONDIKESTÄMNING I EN VÄXANDE ORT

Under 1940-talets andra hälft fördubblades befolkningen i Hallstahammar, från cirka 6 000 till 12 000 invånare. Därför byggde HFAB i rask takt nya fastigheter och satsade på att fylla ut områdena mellan Riksbyggen, husen som Bulten byggde vid Lövboås och bostadsrätterna. Det såldes också villatomter. ”Bultstan” växer och växer skrev tidningarna. Som någon uttryckte saken – det rådde rena klondikestämningen i Hallstahammar på den tiden.

Även om många ansåg att ”Eklunds hörna” – korsningen Västeråsvägen/Köpmangatan – borde förbli den centrala punkten i Hallstahammar uppstod en rad kvartersbutiker och Parkgatan utvecklades till affärsgata.

” Det var dyra lägenheter tyckte många.
En tvåa på 60 kvadrat kostade 81 kronor i månaden.

VÄLFÄRDENS BEKVÄMLIGHETER

Centralvärme var tidens melodi. Varje kvarter hade sin egen panncentral som eldades med olja. I badrummen var det badkar som gällde. Sopnedkast i trappuppgångarna var en omodern bekvämlighet. Det blev tvättstugor i alla kvarter. Tidigare planer på en central tvättinrättning för hela orten skrotades.

I hyreshusens källare fanns i regel några garageplatser. Man hade nog inte räknat med den snabba ökningen av antalet bilar. Många hyrde garage på annat håll. Folk hade ett annat förhållande till bilen då. Till vardags, till och från jobbet eller till affären cyklade eller gick man. På söndagarna hämtade man bilen, stuvade in hela familjen och gav sig iväg på långa turer, ofta planlösa. De kunde åka 20 mil för att köpa varsin varmkorv.

NYA TIDER – HÖGHUS, TV OCH FRAMTIDSTRO

Televisionen gjorde sitt intåg i Sverige under 50-talet. Först var alla som skaffade TV tvungna att sätta upp en egen antenn på hyreshusens tak, sedan kom centralantennen. Då fick i man in hyfsad bild på den enda svartvita kanalen. Grannarna samlades hos de första som hade apparat, och man kunde nöja sig med att bara få se en testbild.

Kvarteret Väskan öster om Snevringevägen var det sista stora bygget under 50-talet. Det innehöll Hallstahammars första höghus. Bland hyresgästerna där märktes Thore Skogman, som började få fart på artistkarriären vid den här tidpunkten. Han flyttade snart till Stockholm för att jobba på grammofonbolaget Cupol mellan de egna turnéerna.

Man insåg att folk trivdes bättre om när de inte bodde segregerat. Separata hus med lägenheter för barnfamiljer eller pensionärer togs bort. Bostadsbehovet hade dock inte byggts ikapp. Invandrare från Finland hade fyllt ut både de gamla husen och nyuppförda baracker på Bultbacken, italienarna bodde i baracker vid Rallsta. Det fanns också många inflyttade från andra delar av landet, ofta ungar, inhysta på olika ställen.

Parkgatan innan ombyggnationen.

FOTO: NILS P. BLIX

Barnängsgatan byggs 1945–1946.

” Grannarna samlades
hos den som hade TV
och man kunde nöja sig
med att se testbilden.

Bilen användes mest
till söndagsutflykter.

Första höghuset

I april 1955 började Hallstahammars första höghus att byggas på Snevingevägen 45. Huset, ett så kallat punkthus, har sex våningar och är det första huset i Hallstahammar med hiss. Inflyttning i husets 30 lägenheter startade i december 1956 och huset var det första bygget i kvarteret Väskan.

Parkgatan 4 på 50- och 60-talet

På 50- och 60-talet kunde man på Parkgatan 4 besöka ett flertal affärer. Till exempel Berns färg- och sjukvårdsartiklar, Lindhs dam- och barngarderob och Järncentralen. Du hittade även Konsum i huset.

Ovanpå fanns det, precis som idag, lägenheter och tandläkarmottagning.

Chocolate Chip Cookies

Dessa ljuvliga kakor kännetecknas av den segmjuka konsistensen. Det kan vara trixigt att få till den rätta segheten, men följer du noga receptet från Håkans Hembageri så har du stora chanser att lyckas.

INGREDIENSER

150 g smör
(rumsvarmt eller smält och avsvolat för extra seghet)
1 dl strösocker
1,5 dl farinsocker (eller muscovadosocker för en djupare smak)
1 tsk vaniljsocker
1 ägg
3,5 dl vetemjöl
0,5 tsk bikarbonat
0,5 tsk bakpulver
0,5 tsk salt
150–200 g mörk grovhackad choklad (eller chokladknappar)

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 175 °C på över- och undervärme, och klä två plåtar med bakplåtspapper.
2. Vispa smör, strösocker, farinsocker och vaniljsocker tills det blir fluffigt.
3. Rör ner ägget och blanda till en jämn smet.
4. Blanda de torra ingredienserna (mjöl, bikarbonat, bakpulver och salt) i en separat skål och rör sedan ner dem i smeten.
5. Vänd till sist ner den hackade chokladen.
6. Klicka ut degen med hjälp av en matsked på plåtarna. Räkna med cirka 8–10 kakor per plåt och ha generöst med plats runt varje kaka eftersom de flyter ut.
7. Grädda i 9–11 minuter tills kanterna är gyllene men mitten fortfarande ser lite mjuk ut.
8. Låt svalna på plåten.

Chokladbollar

Mumsigt goda chokladbollar passar lika bra till filmkvällen som till fikastunden. Rulla små bollar som räcker till många eller en rejält stor så att du får något att bita i.

INGREDIENSER

80 g smör, rumsvarmt
1 dl strösocker
En nypa salt
3 dl havregryn
1 tsk vaniljsocker
3 msk kakao
4 msk kallt starkt kaffe
Pärsocker eller kokos
till garnering

GÖR SÅ HÄR

1. Mixa havregryn lite lätt
2. Blanda smör och socker till en jämn smet.
3. Tillsätt havregryn, vaniljsocker, salt, kakao och kaffe. Rör ihop till en jämn smet.
4. Forma smeten till små bollar.
5. Rulla bollarna i pärlsocker eller kokos.
6. Låt dem stå till sig 30 minuter i kylen.

Rulltårta med grädde och bär

Rulltårta är en uppskattad kaka som passar både till vardagsfika och fest. Denna variant serveras med vispad grädde och bär som ger både smak och färg.

INGREDIENSER

2 dl vetemjöl
1 tsk bakpulver
3 ägg
1,5 dl strösocker
1/2 dl mjölk eller vatten
2 dl valfri sylt
3 dl grädde
Valfria bär till dekoration

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 250 °C.
2. Lägg ett bakplåtspapper i en långpanna på cirka 30 x 40 cm.
3. Vispa ägg och socker pösigt.
4. Blanda mjöl och bakpulver i en separat skål.
5. Rör ner mjölblandningen i smeten och tillsätt vätskan försiktigt.
6. Bred ut smeten jämnt över långpannan.
7. Grädda mitt i ugnen cirka 5–7 minuter.
8. Strö socker jämnt över kakan och stjälp upp den på ett bakplåtspapper.
9. Dra försiktigt bort pappret.
10. Låt kakan svalna lite.
11. Bred på sylten och rulla ihop till en rulltårta.
12. Skär i bitar och dekorera med vispad grädde och bär.

Smulpaj med äpple 8 bitar

En klassisk smulpaj med äpple som sprider ljuvlig doft av kanel.

SMULPAJ

INGREDIENSER

120 g smör
2 dl vetemjöl
1 dl havregryn
1 ½ dl socker
½ tsk flingsalt

FYLLNING

INGREDIENSER

1 kg äpplen
3 tsk kanel
3 tsk socker
1 krm flingsalt

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 200 °C (varmluft).
2. Skär smöret i små bitar och rör ihop med mjöl och havregryn till en smuldeg.
3. Blanda i flingsalt och socker.
4. Skala, kärna ur och skär äpplena i mindre bitar.
5. Blanda äppelbitarna med kanel, socker och flingsalt och lägg i botten på en smord pajform.
6. Fördela smuldegen över äppelblandningen.
7. Grädda pajen i mitten av ugnen i 25–30 min.
8. Servera med glass, vaniljsås eller grädde.

*Mjölkfritt alternativ:
byt ut smöret till margarin.*

1960

1979

Från rekordår till energikris

TEXT DAVID LUNDE

När 50-talet gick över i 60-tal fortsatte det mesta i samma stil. Först mot slutet av det nya decenniet kom mycket av det som vi oftast förknippar med perioden – ungdomsrevolt, månlandningar och kort-korta kjolar.

Hallstahammar började växa i kapp sig själv. Barackerna behövdes inte längre. Det fanns lägenheter och villor åt alla som ville ha. Hartvig Forsberg, som var föreståndare för Tunakonsum, hade förundrats över italienarna som sjöng på vägen från "Främlingsbyn" i Rallsta till jobbet. En dag hade de slutat med det. Hartvig frågade en kille varför. "Jo, för nu har vi blivit försvenskade – och en svensk han sjunger aldrig". Kanske var det så, men i gengäld lärde vi oss älska pizza och pasta.

ETT NYTT CENTRUM VÄXER FRAM

Allt pekade på att Hallstahammar under överskådlig tid skulle fortsätta att växa. Ett problem var att orten i princip fått två centrum i och med att Parkgatan utvecklats till affärs-gata samtidigt som de gamla affärerna låg kvar i Tomtebo. Nu var det dags för rättning mot mitten. Den mellanliggande villabebyggelsen revs efter hand och ersattes av stora varuhus och parkeringar.

Det var inte svårt att få kedjorna att etablera sig. EPA öppnade 1962. 1963 kom City, där flera butiker inrymdes under samma tak, det första av denna typ i Västmanland. Samma år invigdes Domus, som då var länets största varuhall i ett plan. ICA:s varuhus Expo som invigdes 1964 var först med nyheter som automatiska skjutdörrar och rulltrappa. Centrumplaneringen gick vidare under 70-talet med bibliotek och bussterminal (1972) och nytt polishus (1979).

NYA BOSTADSOMRÅDEN OCH NYA IDEAL

Vid den här tiden var det området söder om Trädgårdsgatan som bebyggdes med hyreshus. De tre höghusen välkomnades av de som behövde hiss. Samtidigt producerade HFAB villor för försäljning. De så kallade "kommunhusen" byggdes i hundratal, främst på gårderna i samhällets nordöstra delar. Från början var de i stort sett likadana, men med årtiondena har de blivit individer. En utbyggnad här och en påbyggd våning där.

Man planerade även villor och radhus till uthyrning för de som ville bo under "eget" tak men inte hade möjlighet att äga en fastighet. Det förverkligades bland annat med radhusen på Lyckovägen 1966. Deras läge intill Lindbo- och Parkskolorna gjorde de attraktiva för skolpersonal. I folkmun blev det snart "Lärarghettot", även om här nog aldrig bodde mer än cirka 30 procent lärare.

BARNRIKA GÅRDAR OCH HEMMAFRUARNAS TID

Fortfarande var många kvinnor hemmafruar. Det kryllade av ungar på gårdarna. I många av hyreshuskvarteren fanns så kallade "lekskolor" där barnen gick ett, ibland två, år innan de började skolan. Bulten hade byggt ett daghem för den egna personalens barn redan på 1950-talet. Under 1960-talet började det även tillkomma kommunala "dagis". Dagmammor var ett annat alternativ som idag nästan inte förekommer längre.

Kvartersbutiker fanns också i många av HFAB:s bostadshus. De räckte gott för tidens behov men skulle vara omöjliga idag, de skulle inte ha plats för 15 sorters filmjolk – och saknas den sort man vill ha går man ju någon annanstans.

Centrumbygge.

Höghusen på Trädgårdsgatan 4, 6 och 8.

FOTO: HERBERT "SUMPAN" JOHANSSON

Man skröt gärna över att de nybyggda husen hade "hobbylokaler" eller "barnvagnsgarage" i källaren. Det fungerade nog inte i längden. Många av de här utrymmena har sedan hyrts ut till loppisar eller andra rörelser.

MILJONPROGRAMMETS LÖFTEN – OCH BAKSLAG

1960-talet var en tid när många flyttade från landsbygden in till tätorterna. Staten ville skapa konkurrenskraftiga centralorter och pekade ut riktningen med nedlagda järnvägsförbindelser, postkontor och skolor. 1965 beslutade man också att under en tioårsperiod ge bidrag till kommunerna för att få fram en miljon nya bostäder.

Vid den här tiden aviserade Bulten att man skulle utöka med en ny fabrik, bostäder beräknades behövas för 5 000 personer. Hallstahammar sökte och fick pengar från

miljonprogrammet. För dessa byggde man Östra Nibble med start 1968. Så kom beskedet – fabriken hamnar i Kalix. Kommunen beslöt dock att fullfölja byggnationen. Det skulle kostat för mycket att bryta kontrakten, dessutom räknade man med att det bara var en tillfällig nedgång. Snart skulle de här bostäderna behövas i alla fall. Resultatet blev ett överskott på tomma lägenheter för många år framöver.

ETT SAMHÄLLE I SAMHÄLLET

Östra Nibble var i alla fall ett gediget planerat område, nästan ett samhälle i samhället. Här fanns eget centrum med ICA-butik, biblioteks-, post- och bankfilialer. De tre sistnämnda försvann dock ganska fort. Här fanns barnomsorg och grundskola i alla stadier. Många aktiviteter fanns för hyresgästerna och lägenheterna på bottenvåningarna hade sina egna lilla trädgårdstäppa.

” *En hög skorsten, krönt med röda lampor,
konkurrerade med brukets martinskorsten
om att vara landmärket som syntes över hela Hallsta.*

NYA TIDER OCH NYA GRÄNSER

Nyåret 1970–1971 bildades en ny Hallstahammars kommun av den tidigare köpingen samt större delen av Kolbäcks landskommun. Det höjdes då röster för att även slå samman de båda kommunala bostadsbolagen HFAB och Stiftelsen Kolbäcks Hyresbostäder – men tiden var ännu inte mogen för det. Förslaget att bygga hus efter samma ritningar som Östra Nibble på gårdet norr om Kolbäck skrinlades också.

Det är nu inte de enda planer som aldrig förverkligats. Höghus på Skantzön fick också stryka på foten. I stället fick vi bassängbad och camping. Välkommet i sjöfattiga Hallstrakten. Näs, också något av ett samhälle för sig, utökades med stora villakvarter.

FRÅN STORVULNA PLANER TILL VILLAOMRÅDEN

Nästa stora hyreshusområde efter Östra Nibble skulle bli Duvhällarna. I skogen norr om samhället planerades 1 700 lägenheter och 120 småhus. Det blev ett renodlat villaområde. Drygt 250 småhus har byggts sedan starten 1977.

I Knektbacken planerades drygt 300 lägenheter när den äldre villabebyggelsen successivt sanerades bort. Men projektet lades på is då problemen med outhyrda lägenheter bestod.

Östra Nibble.

FOTO: HERBERT "SUMPAN" JOHANSSON

OLJEKRIS, FJÄRRVÄRME OCH NYA VANOR

På 70-talet kom energikrisen. De höjda oljepriserna ledde till sämre lönsamhet för svensk industri, bland annat Hallstahammars bruk, som ju eldade med olja i sin martinugn. Efter som uppvärmningen i såväl hyreshus som villor till stora delar skett med olja blev det även ökade boendekostnader för många. Elvärme kom ju till stora delar från oljeeldade kraftverk.

Miljörelsen växte sig stark vid den här tiden, lite en förlängning av 60-talets vänstervåg. De sista älvarna ville man inte bygga ut. Alternativet kärnkraft skrämde många. Det hade ju minsann hänt en olycka i USA. 1980 avgjordes i en folkomröstning att de svenska kärnkraftverken skulle vara avvecklade till 2010.

Man kunde dock göra mycket för att effektivisera energianvändningen. Folket fick pekpin- nar i TV:s "Anslagstavlan" – duscha fem minuter i stället för att fylla badkaret, skruva ned inomhustemperaturen ett par grader, släck onödiga lampor. Det var nu man började bygga ut fjärrvärmerna i Hallstahammar.

Panncentralerna som tidigare funnits i varje kvarter ersattes med ett enda stort värmeverk. En hög skorsten, krönt med röda lampor konkurrerade med brukets martinskorsten om att vara landmärket som syntes över hela Hallsta. Bruksskorstenen skulle nu inte stå kvar så länge till, men det var hallstaborna än så länge lyckligt ovetande om...

De så kallade Pelarhusen på Surbrunnsvägen. I bottenvåningen fanns Hallstahammars första lekskolor.

6-åringarna gick på "lekis" på för- eller eftermiddagarna, med fruktstund.

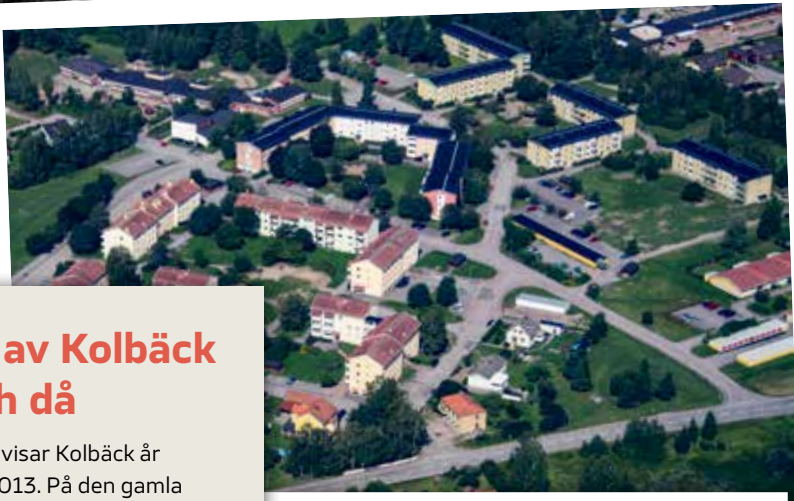

Från taket på det nya vattentornet vid Duvhällarna, som byggdes i början på 70-talet, ser man hur gårderna fyllts med "kommunhus" och i samhällets östra utkant har miljonprogramsområdet Östra Nibble vuxit fram.

Barnängsgatan 18–22 i kvarteret Väringen på 1970-talet.

På Tuna gårde producerades villor med platt tak. I folkmun fick det namnet "Ångermanland".

Delar av Kolbäck nu och då

Flygfotona visar Kolbäck år 1962 och 2013. På den gamla bilden saknas Hagvägen 10–20 och Kapellgatan 1 som byggdes senare. De andra bilderna visar Vallbygatan på 60-talet och som det ser ut idag.

Arbetskläder

“Förr i tiden, när jag började, hade man inga riktiga arbetskläder. Vi fick klara oss med egna skor och jackor. Mötte man någon nyinflyttad så visste de inte att man jobbade på Hallstahem. Idag har vi funktionella och bekväma arbetskläder, anpassade skor och säker skyddsutrustning. Kläderna har tydliga logotyper, och det ger både stolthet och man blir lättare igenkänd. Det skapar en professionell bild.”

LENNART PETTERSSON, PÅ HFAB/HALLSTAHEM 1976–2015

SKADEANMÄLAN - REPARATION

(Lägges i brevlådan vid entrén till portvakten)

Datum _____ Kl. _____ Lägenhet nr _____

Adress _____

Hyrsgäst _____

Tillträde med huvudnyckel för rep. tillåtes Ja Nej

Kranpackning Kök Badrum Klosett

Avloppsstopp Kök Badrum Klosett

Väggkontakt _____

Strömbrytare _____

Spis _____

Kylskåp _____

Övrigt _____

Rep. utförd den _____ av _____

Reparationen utförd, erkännes _____ Hyregäst _____

OBS! Reparationsarbete utföres ej efter kl. 15.30

Förvara hållhet!

Kommunikation

“Förr kommunicerade man mest via telefon eller direkt på plats. Vi hade lappar som kunderna fick fylla i och lägga i utvalda brevlådor som vi tömde. Idag använder vi e-post, appar och digitala verktyg som gör att alla kan hålla sig uppdaterade. Informationen når fram snabbare och det blir färre missförstånd.”

ANN-KATRIN PETTERSSON,
PÅ HFAB/HALLSTAHEM 1985–IDAG

Vd:arna genom åren

HFAB:s och Hallstahems historia är också berättelsen om människorna som lett bolaget. Här är de som haft rollen som vd – var och en med sin tid, sina utmaningar och sina visioner.

Karl-Erik Sjögren
1945–1962

Harald Hedlund
1962–1971

Ragnar Sletten
1971–1981

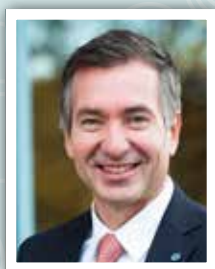
Lars Andersson
1981–1992

Jan Åke Johansson
1992–2001

Per Arne Gunnarsson
2001–2017

Ulf Magnusson
2017–2022

Mattias Looström
2023–

Arbetsglädje som består

TEXT MARIA ANDERSSON

Tre rutinerade veteraner möts inne i konferensrummet i hjärtat av Hallstahems kontor på Parkgatan. Kaffet står framdukat och belysningen är dämpad när de hälsar på varandra och slår sig ner runt det stora bordet. Lennart, Ann-Katrin och Hannu har alla arbetat länge på Hallstahem och de möts för att prata om minnen från förr.

Lennart Pettersson har arbetat på Hallstahem i över 38 år och gick i pension 2015. När han fick jobb som fastighetsskötare 1976 var oljekrisen med följande lågkonjunktur ett faktum och lägenheter stod tomma. Miljonprogram och nybyggnation av familjehus hade lett till en överproduktion av bostäder samtidigt som arbetslösheten ökade. Hyresintäkter på flera miljoner uteblev.

– Jag fick jobb på Hallstahem som fastighetsskötare 1976. Vi var ett gäng idrottskillar, i ungefär samma ålder, som jobbade ihop. Lagandan mellan oss blev något unikt. Vi levde efter det oskrivna mottot ”laget före jaget”. Vårt mål var att erbjuda bra service till hyresgästerna så att de inte ville lämna sina hem.

Den gemenskap och arbetsglädje som Lennart och hans kollegor kände mitt i det svåra satte sig i väggarna – och är fortfarande kittet som håller ihop företaget i vått och torrt.

Lennart tar en paus och lägger armarna i kors samtidigt som han lutar sig tillbaka mot stolsryggen. Ann-Katrin och Hannu nickar medhållande innan Lennart fortsätter.

– Det var helt andra arbetsförhållanden då än vad vi har i dag. Vi fick hålla till i garaget. Det var fastighetsskötarnas bas där vi träffades, både för att planera dagens arbete och för att fika. Vi fick inga arbetskläder från jobbet, utan då stod man för sina kläder själv.

Hannu Ådjers lutar sig fram för att hålla upp kaffe i sin kopp och berättar:

– När jag började hade personalen fått gröna snickarbrallor. Det var 1979. Vi hade personalrummet i ett pannrum. Det var gott att sitta där och fika i värmen.

NYA TIDER MED NYA SÄTT ATT JOBBA

1981 tillträdde Lars Andersson som vd efter sin föregångare Ragnar Slettens avgång. De tidigare direktörerna hade politisk bakgrund, men med Lars var det annorlunda. Han var byggnadsingenjör och kom in med kompetens och erfarenhet inom fastighet och byggnation.

– Lasse var visionär och hade ett stort engagemang för både hyresgästerna och personalen. Hans idéer bidrog till att bolaget vände från stenålder till ett modernt företag. Det blev stor skillnad, helt klart. 1983 genomfördes en omorganisation. Våra områden delades upp i tre enheter och Lennart blev tillsatt som områdeschef nere i centrum med ansvar för närmare tusen lägenheter. Det var en bra organisationsform och bra grupperingar.

Hannu började karriären som snickare för att därefter arbeta som fastighetsskötare, reparatör och även en period med trappstäd.

Lennart Pettersson
jobbade på HFAB/
Hallstahem 1976–2015.

Hannu Ådjers började på
HFAB/Hallstahem 1979
och jobbar kvar idag.

Ann-Katrin Pettersson
började jobba på HFAB/
Hallstahem 1985 och är
kvar än idag.

” Vi var tidiga med att installera Europas modernaste kabel-tv-system till hyresgästerna. Folk från hela Europa kom hit till Hallstahammar för att se vad kabel-tv handlade om.

– Vi införde något som kallades kombitjänst då vi skulle sköta varandras arbetsuppgifter. Städarna skulle utföra enklare reparationer och fastighetsskötarna var med och skötte trappstädningen.

Lennart skrattar till och drar handen genom håret. Eftersom han hade hand om löneförhandlingarna fick han vara med i en intressant diskussion då en av fastighetsskötarna som skulle jobba med trappstäd ville ha högre lön.

– Ja, men om ni tänker efter så har städarna lägre lön än ni som är fastighetsskötare, så egentligen borde ni ha mindre betalt, sa jag till dem.

– Jag fick utbilda personalen i trappstäd så att det skulle bli ordentligt gjort. Först gick vi med skurtrasor och hinkar med vatten. Det var både tungt och slitsamt. Sedan bytte vi städmetod till sveptekniken som används än i dag. Då blev det liv i luckan – det var inte alla som tyckte om den idén, säger Hannu.

Samtalet har tagit fart och Ann-Katrin Pettersson utbrister:

– De kunde ju ringa och säga ”Det här går ju inte! Nej, det blir inte rent!” Mopparna tvättade man i maskiner varje dag och man bytte till nya inför varje trapphus, så städningen blev mycket bättre och det blev renare. Men det blir så när man ska göra förändringar.

Ann-Katrin började arbeta i ungdomslag på Hallstahem 1985. Det var hennes första jobb efter gymnasiet. Sedan gick hon över till att jobba administrativt och satt både i växel och jobbade som områdesassistent. I dag är hon uthyrare och bosocial samordnare.

– Det var ju som när vi byggde om tvättstugorna och fick energisnålare tvättmaskiner som använde mindre vatten. Tanterna som tvättade såg att vattnet inte gick ända upp i maskinen – och då blir det ju inte rent, tyckte de. Så de höllde vatten med hjälp av städhinkarna in i tvättmaskinen. Vi blev till slut tvungna att ta bort de där hinkarna. Det är kul att tänka tillbaka på nu, men då när det hände var det ju inte lika roligt, säger Lennart.

STOLTHETEN SITTER I VÄGGARNA

Fastighetsskötarna hade uppdelade ansvarsområden och hade ganska bra kontroll över vilka personer som bodde i lägenheterna. Hyresgästerna i sin tur lärde känna fastighetsskötarna när de jobbade i området.

– De visste vilka vi var. Hade vi ett ärende i någons hem och de inte var hemma så frågade vi innan: ”Är det den personen som ska komma?” – då gick det bra att gå in med nyckeln, säger Hannu.

– Vi kände till människorna som bodde hos oss och det var en trygghet för alla. Det är ju också värt mycket, berättar Ann-Katrin och vänder sig till Hannu.

– Du höll ordning på ungar och var med och uppfostrade dem. Det blir lätt så när man vistas i områden med en massa barn som är ute och leker. Om de sprang i rabatterna var du stenhård och sa ifrån: ”Gå inte i mina rabatter, plocka inte blommorna.”

– Och de lydde honom. Hannu är en av de bästa fastighetsskötare jag jobbat med, och han är mycket populär bland hyresgästerna, säger Lennart.

Hannu blir rörd och viftar bort kommentaren med handen i en avvärjande gest. Men han minns barnen som hängt runt honom genom åren, som visat respekt när han sagt ifrån. Barn som suttit på flaket när han kört traktor, som varit vid hans sida som en trygg förebild.

– Det bästa med det här jobbet är alla människor man har träffat genom årens lopp. Jag har aldrig ångrat mig en enda dag över mitt yrkesval, säger Lennart.

– Våra hyresgäster är vana vid närheten till sin hyresvärd och det är viktigt att man tycker om att arbeta med – och för – människor i den här rollen. Man måste ha klart för sig att det är hyresgästerna som betalar ens lön. Det ska man ha med sig varje dag när man går till jobbet. Sedan finns det folk som inte tycker om kontakten med de boende. Vi har sett vad det kan ställa till med om det kommer in fel människor i organisationen. När inte kugg-hjulen går i varandra ordentligt, då lägger maskineriet ner, påpekar Ann-Katrin.

KABEL-TV OCH FRAMTIDSTRO

Samtalet tar ny vändning och helt plötsligt handlar ämnet om 80-talets kabel-tv. Det glittrar till i Ann-Katrins ögon.

– Vi var tidiga med att installera Europas modernaste kabel-tv-system till hyresgästerna. Det var Lasse som drog igång det hela. Han var full av idéer och framåtanda och fick oss andra med på banan. Vi trodde ju på allt det här han gjorde. Folk från hela Europa kom hit till Hallstahammar för att se vad kabel-tv handlade om. Men vilket motstånd vi mötte först! Hyresgästerna var emot det och visste inte egentligen vad kabel-tv innebar. De var ju nöjda med vad de hade. Men hur det öppnade upp världen för folk! De satt ju fastfrusna vid tv:n sedan, med en massa film- och sportkanaler dygnet runt. Sedan blev det istället ett himla liv om tv:n inte fungerade. Jag vet att morsan min ringde en förmiddag. Då hade hon suttit och tittat på Hem till gården när någon råkade gräva av en kabel så att tv:n dog.

– Hallstahem hade till och med en egen tv-studio och gjorde egna sändningar. Micke Bulleghin och Jonny Lindborg låg i en hög av kuddar och läste sagor, och vi hade nyhetssändningar, berättar Lennart.

– Vi hade till och med tryckta dekaler på taxibilarna med texten ”Det är svårt att vara ödmjuk när man vet att man är bäst”. Där stack vi allt ut hakan, säger Lennart samtidigt som han ser på klockan.

Fikastunden närmar sig sitt slut, och samtalet kunde nog ha pågått hela kvällen om allt de varit med om under sina år på Hallstahem. Efter att kaffekopporna plockats undan och rummet töms på skratt och röster dröjer känslan kvar – den där särskilda stoltheten över att ha byggt något som håller. För Hallstahem har alltid handlat om mer än hus och hyror. Det har handlat om människor, gemenskap och omtanke – värden som präglar företaget än idag.

Drömrulltårta

Klassisk chokladrullårta med fluffig smörkräm.

Drömbotten

INGREDIENSER

3 ägg
1,5 dl strösocker
2 dl vetemjöl
1 tsk bakpulver
1 msk vatten
0,5 dl siktad kakao

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 250 °C.
2. Vispa ägg och socker poröst. Sikta ner vetemjöl blandat med kakao och bakpulver. Häll smeten i en långpanna med bakplåts-papper, ca 30x40 cm.
3. Grädda i mitten av ugnen cirka 5 min.
4. Stjälp upp kakan på ett sockrat bakplåtspapper. Ta bort pappret som kakan bakats på. Låt kallna.
5. Förbered smörkrämen och bred ut den över drömbotten.
6. Rulla ihop rulltårtan.

Smörkräm

INGREDIENSER

112 g äggvita
28 g strösocker
Sockerlag:
90 ml vatten
145 g strösocker
225 g rumsvarmt smör

GÖR SÅ HÄR

1. Mät upp äggvita och socker i en köksassistent.
2. Koka upp sockerlag i en stor kastrull, när den når 112 °C börja vispa äggvita och socker till en fluffig maräng.
3. När sockerlagen är 118 °C häller du den i en tunn stråle i den vispade marängen.
4. Vispa marängen sval på medelhastighet.
5. Sänk till låg hastighet och tillsätt smör lite åt gången i små kuber.
6. Smörkrämen ska bli vit och fluffig.

Kardemummamuffins

Luftiga och gyllenbruna muffins med klassisk kardemummasmak.

INGREDIENSER

100 g smör
4 ägg
2 dl strösocker
5 dl vetemjöl
1 tsk bakpulver
1 tsk vaniljsocker
1 tsk mortlad kardemumma
1 dl mjölk

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 175 °C (varmluft).
 2. Rör smör och socker poröst.
 3. Tillsätt äggen ett i taget under kraftig omrörning.
 4. Blanda mjöl, bakpulver, vaniljsocker och kardemumma i en separat bunke.
 5. Rör ner mjölblandningen i smeten och tillsätt vätskan.
 6. Klicka ut smeten i muffinsformar.
 7. Grädda mitt i ugnen i cirka 12–15 minuter.
- Mjölkfritt alternativ:
byt ut smöret till margarin
och mjölken till vatten.*

Hallongrottor cirka 20 st

Hallongrottor är en riktig fikafavorit – mötet mellan mördeg och hallonsylt gör dem både söta och friska på samma gång.

INGREDIENSER

4 1/2 dl vetemjöl
1 dl socker
1 tsk bakpulver
2 tsk vaniljsocker
200 g smör
(eller margarin för mjölkfritt alternativ)

FYLLNING

1,5 dl fast hallonsylt

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 175 °C.
2. Blanda samman mjöl, socker, bakpulver och vaniljsocker i en skål.
3. Skär smöret i mindre bitar och tillsätt det. Arbeta snabbt samman till en deg, gärna i matberedare.
4. Lägg degen i en spritspåse och spritsa ut kakdegen i små kakformar på plåtar.
5. Tryck med tummen mitt i kakdegen och fyll med hallonsylt.
6. Grädda mitt i ugnen 10–15 minuter. Låt svalna på galler.

1980

1999

Vägen genom krisen

TEXT DAVID LUNDE

1 981 stod det klart. Bruket – Hallstahammars AB – upphör med den varma produktionen. Martinen, en av de sista i landet, läggs ned och rivs omgående, som om man ville försäkra sig om att ingen skulle komma på att starta den igen. Året efter kom det överraskande beskedet att HAB köper Bulten-Kanthal. Det nya bolagets namn blir Kanthal med Bulten och Hallstahammars Stål AB (brukets gamla axelfabrik) som dotterbolag.

Det var dock inte slut med neddragningarna. De kommer i omgångar under hela 80-talet. Nu gick flyttlassen från Hallstahammar. Framgångssagan tycktes vara slut.

NYA TIDER OCH NYA INVÅNARE

Det kom fortfarande invandrare till orten. Skillnaden var att trettio år tidigare var det företagen som hämtade hit dem för behovet av arbetskraft. Nu kom de på flykt undan konflikter och diktaturer runt om i världen – bland annat Iran, Chile och sedan folk från det tidigare Jugoslavien.

I Östra Nibble, där det alltså var stort överskott på lägenheter, var det flyktingförläggning och under en period hade Invandrarverket lokalkontor i Hallstahammar. Andra sätt att utnyttja husen var utflyttning av en del av den kommunala förvaltningen, liksom HFAB:s egen administration.

Det inrättades även turistlägenheter och ett höghus blev omgjort till så kallat servicehus, för främst äldre. För att öka trivseln på området bildades kontaktkommitteer med boende.

Storgatan blir Hammartorget.

ETT CENTRUM I FÖRÄNDRING

Centrum omdanades. En del av Storgatan blev gågata och fick namnet Hammartorget. Tanken var att det nya torget skulle få någon form av utsmyckning, men inget förslag föll hallstaborna i smaken. Varuhusens tid var förbi, men detaljhandeln blomstrade ännu. De stora externa köpcentren hade ännu inte etablerats. Men utvecklingen var på väg ditåt. 1985 flyttade IKEA från Köping till Västerås och lade grunden till Hälla.

RIVNINGARNA BÖRJAR

I mitten av 80-talet stod det ändå klart att det måste rivas hyreshus i Hallstahammar för att få bort överskottet på lägenheter. Men tiden var inte mogen att riva i Östra Nibble – ännu. Man valde att börja med de äldsta husen, de som annars skulle behöva renoveras. Men här bodde också många äldre som inte gärna ville flytta. Kvarteret Varingen på Barnängsgatan fick vara kvar, men Turkosen på Fredhem revs. Snart byggdes där villor i stället, de första i Hallsta som kostade en miljon. Ett par av brukets fastigheter på Eldsbodavägen, som nu hade annan ägare, revs samtidigt.

Många menade att det var i Östra Nibble man borde riva, det var ju där de tomma lägenheterna fanns. Det var dock en besk medicin att svälja för många av de styrande i Hallstahammar. Många politiker kände en viss stolthet över det samhällsbygge man genomfört. Även många boende trivdes och tyckte området fått ett oförtjänt dåligt rykte.

DRÖMMEN OM HISS I VARJE TRAPPHUS

Tanken var att skala ned alla husen till samma höjd, det vill säga tre våningar. Men då skulle man också göra sig av med ett stort antal lägenheter med hiss, vilka visade sig vara värdefulla.

Rivning i Östra Nibble.

Vid den här tiden hade staten en intention att alla trappuppgångar i Sverige skulle få hissar. En vacker tanke men kanske svår att genomföra i praktiken. Man provade olika lösningar, till exempel ”smalhisar” som tog halva trappan i anspråk. Resultatet blev att varken hiss eller trappa rymde stora möbler eller sjukbårar.

I de hus HFAB byggde om satte man in fullstora hissar. I stället byggdes nya trapphus i glastorn utanför fasaden. Projektet blev för kostsamt, men vid alla nybyggen och större renoveringar är hiss numera en självklarhet.

FRÅN ÖVERSKOTT TILL EFTERFRÅGAN

Plötsligt hade kommunen blivit av med bostadsöverskottet, och nu fick HFAB – äntligen – bygga nya lägenheter igen, efter 20 års uppehåll. Det blev det länge planerade området på Knektbacken. Befolkningen fortsatte dock minska, och efter några år blev det dags att riva igen. Den här gången blev det på Nibble.

VIDEOVÅLD, PARABOLER OCH NÄRRADIO

På 80-talet var inte folk längre nöjda med det utbud som gavs i den statliga televisionens två kanaler. Video började bli vanligt i hemmen. Filmerna hyrdes eller köptes på bensinstationer och i speciella videobutiker. En del filmer hade våldsinnehåll som dittills aldrig skulle släppts fram i TV eller på bio. Nu kunde det bli tillgängligt för barn och ungdomar. Inte bra, debatten gick het.

På balkongerna började också dyka upp en och annan parabolantenn som möjliggjorde mottagning av utländska kanaler via satellit. Men var det tillåtet? Dags att anpassa sig efter

"Förvaltningshus" 1985 gjordes 56 lägenheter på Hästhovsvägen om till kontor. På taket parabolen som tog emot satellit-TV för HFAB:s kabelnät. FOTO: HERBERT "SUMPAN" JOHANSSON

utvecklingen. "Kabel-TV" drogs fram till alla HFAB:s fastigheter och man startade även en egen kanal med reportage från lokala händelser. Vid samma tidpunkt startade även Hallstahammars närradio.

HOLLYHAMMAR – DRÖMMAR PÅ EXPORT

I slutet av 80-talet kom TV3, den första svenska reklamkanalen som då sändes från London för att kringgå förbudet mot TV-reklam. Den skulle följas av flera de närmaste åren. Plötsligt kom någon på idén att göra TV-studios av tomma industrilokaler i Hallstahammar – eller "Hollyhammar" som någon skämtsamt sa, men som blev namnet på anläggningen där såpaserien "Vänner och fiender" spelades in under några år. Sedan föll allt som ett korthus.

Det var inte det enda spektakulära projektet Hallstahammars kommun engagerade sig i för att sätta orten på kartan och om möjligt skapa arbetstillfällen. En stor trästaty restes på Hammartorget föreställande Thore Skogmans alter ego Kalle Västman, den typiske Västmanlänningen. Den kom att ruttna efter några år.

Man lät bygga "Albert", en replika på de gamla pråmarna på Strömsholms kanal, som även den ruttnade. Tillsammans med Köping projekterades en stor motorbana vid E18. Den ruttnade också på något vis, redan på planeringsstadiet.

Inget av dessa projekt gav några varaktiga jobb till hallstaborna, och man lärde sig en sak – man lockar inte längre nya invånare med arbetstillfällen. Då flyttar de till Västerås och pendlar till Hallsta. Bättre då att erbjuda bra boende för de som får jobb i det ständigt växande Västerås men kanske hellre vill ha nära till skogen än krogen.

Trappstäderska
– eller lokalvårdare som
det började kallas vid den
här tiden, 80-talets mitt.

FOTO: NILS P B LIX

Turkosen på Fredhem, Torsvägen 18–22, började byggas 1949 och revs 1987.

Torghandeln, tidigare utanför Folkets Park, flyttade till det nya torget.

Barnängsgatan 26, där det byggdes till hiss 1989–1990.

Parkgatan före ombyggnaden.

Omslaget till HFAB:s årsredovisning från 1989 pryddes av medarbetarna på ett finurligt sätt.

Parkgatan efter ombyggnaden 1998.

Leif Strandgren, fastighetsskötare,
jobbar vid arbetsbänken.

Verktyg och maskiner

På 1970-talet fick man ofta låna verktyg av varandra, och de maskiner som fanns var få och tunga. Jobben tog längre tid, och man fick anstränga kroppen mer. Nu finns moderna och ergonomiska maskiner och redskap. Allt har sin plats och det är lätt att hitta rätt verktyg. Arbetet går både snabbare och säkrare.

Transport och bilar

“Tidigare delade vi på några gamla bilar, flakmopeder fanns i begränsad mängd som det åktes på, men det var ofta krångligt att få med allt material när man skulle ut på jobb på olika områden. Nu har vi moderna servicebilar, el-bilar, med full utrustning.”

HANNU ÅDJERS, FASTIGHETSSKÖTARE
PÅ HFAB/HALLSTAHEN 1976–IDAG

Förvandlingen på Hallstavägen

Rivningen av trevåningshuset på Hallstavägen 13–15 i Kolbäck genomfördes i maj 1997. Här intill visas en bild från arbetet – och en bild över hur platsen ser ut i dag, där huset har byggts om till radhus.

Byggprojekt

Förr skedde planering ofta med penna och papper. Idag använder vi mobiltelefoner med ordersystem, digitala ritningar och planeringsverktyg. Det gör jobben mer överskådliga. Samtidigt har samarbetet förbättrats och alla vet vad som ska göras och när.

Saffransdrömmar

Inför jul passar en spröd gyllengul kaka extra bra till fikat.

INGREDIENSER

100 g smör
3 dl strösocker
1 g saffran
2 tsk vaniljsocker
1 dl rapsolja
1 tsk hjorthornssalt
4 dl vetemjöl

GÖR SÅ HÄR

1. Starta ugnen på 150 °C.
2. Vispa smör, socker, saffran och vaniljsocker tills det blir vitt och pösigt.
3. Tillsätt olja lite i taget och sikta ner vetemjöl och hjorthornssalt.
4. Blanda snabbt samman till en smidig deg.
5. Dela degen i 4 bitar. Rulla ut till jämna längder och dela varje längd i 10 bitar.
6. Rulla varje bit till en liten boll och lägg på en plåt med bakplåtspapper. Lägg inte kakorna för tätt, de flyter ut lite i ugnen.
7. Grädda saffransdrömmarna mitt i ugnen ca 20 min. Låt kakorna svalna på plåten, annars går de lätt sönder.

Jitterbuggare

– som ljuv musik till kaffet

En svängig kaka med både mördeg och maräng som gör den underbart spröd och seg. Namnet kommer från den populära swingdansen jitterbugg som spreds på 1930-talet.

INGREDIENSER

MÖRDEG

4,5 dl vetemjöl
1 dl strösocker
200 g smör
1 st äggula

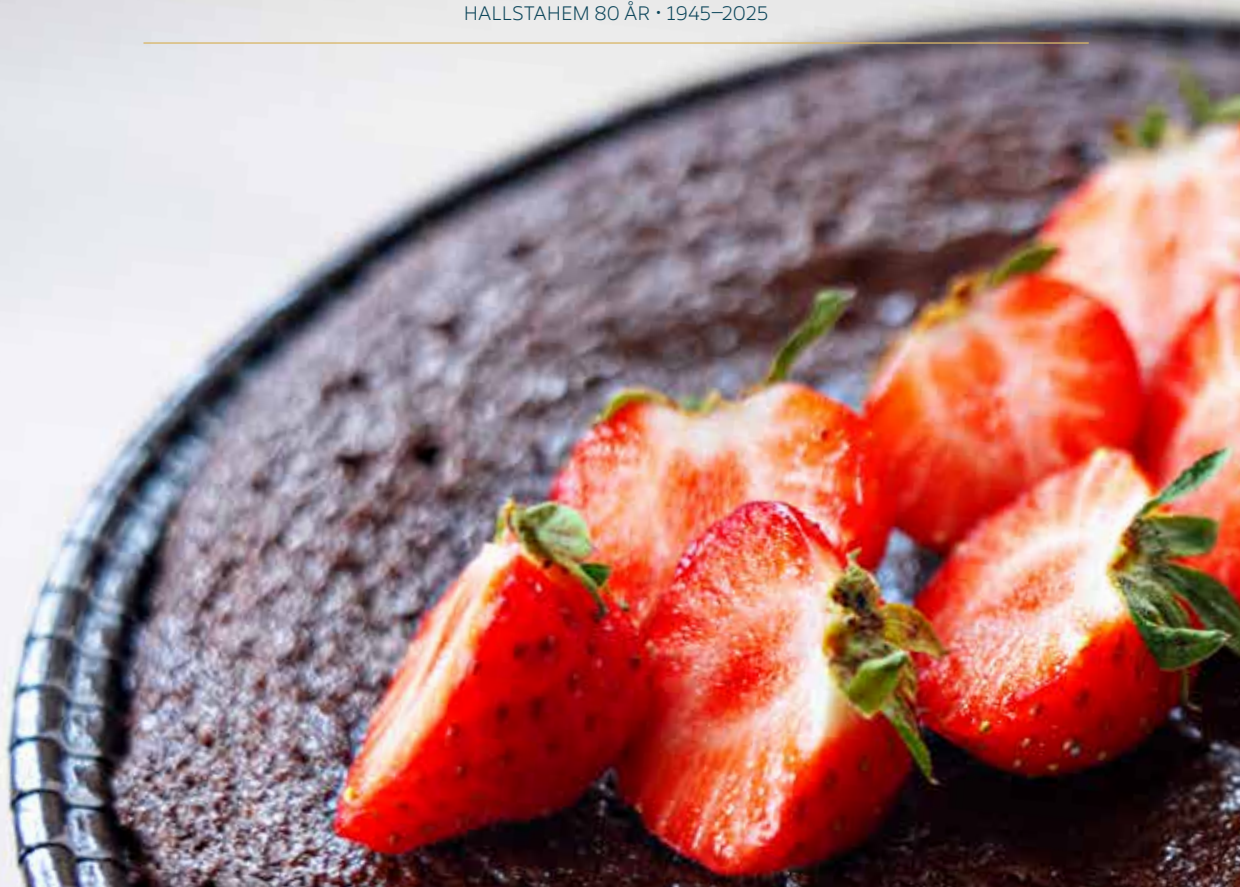
INGREDIENSER

FYLLNING

1–2 st äggvitor
1 dl strösocker

GÖR SÅ HÄR

1. Arbeta samman mjöl, socker, smör och äggula till en deg.
2. Lägg in degen i kylan i ca 30 minuter.
3. Vispa äggvitorna till hårt skum och tillsätt sockret under fortsatt vispning.
4. Dela mördegen i två delar och kavla ut varje del till drygt 0,5 cm tjock rektangel, 16x30 cm.
5. Bred på hälften av fyllningen på vardera del.
6. Rulla ihop varje del så att det blir som två rulltårtor. Lägg dem på en skärbräda och ställ dem kallt en stund.
7. Skär i ca 1 cm tjocka skivor.
8. Lägg kakorna på en plåt klädd med bakplåtspapper och grädda i 175 °C i 12–15 minuter.

Kladdkaka

En lättbakad dessertklassiker med rik chokladsmak och kladdig konsistens. Serveras med vispad grädde eller färska bär för en extra lyxig känsla.

INGREDIENSER

3 ägg
150 g smör/mjölkfritt smör
3 dl strösocker
3,5 dl vetemjöl
1 dl kakao
1 msk vaniljsocker
1 krm salt fint

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 200 °C.
2. Klä botten av en form, cirka 22 cm i diameter, med bakplåtspapper.
3. Smält smöret.
4. Vispa ihop ägg och socker lätt och rör ner smöret.
5. Blanda mjöl, kakao, vaniljsocker och salt och rör ner i äggsmeten.
6. Häll smeten i formen och grädda kakan i nedre delen av ugnen i cirka 10–13 minuter.
7. Pynta med färska bär, och servera med lättvispad grädde.

Nutellasemlor

Vad vore en vår utan semlor? Här kommer ett lite annorlunda förslag på en riktigt god semla som passar till eftermiddagsfikat med vänner och familj.

INGREDIENSER

25 g jäst
2 dl mjölk, fingervarm
1 ägg
¾ dl strösocker
1 krm salt
½ tsk mald kardemumma
50 g smör, rumsvarmt
5–7 dl vetemjöl

PENSLING

1 ägg

FYLLNING

ca 2 dl Nutella
ca 5 dl vispgrädd

GARNERING

Smält choklad
Florsocker
Kakao

GÖR SÅ HÄR

1. Smula jätten i en bunke.
2. Tillsätt mjölk och rör tills jätten lösts upp.
3. Tillsätt ägg, strösocker, salt, kardemumma, smör och vetemjöl, lite i taget.
4. Rör ihop allt till en smidig deg och knåda den kraftigt i 6–10 minuter.
5. Dela degen i 12 bitar och rulla varje bit till en boll.
6. Lägg bullarna på en plåt med bakplåtspapper och låt jäsa under bakduk till dubbel storlek.
7. Sätt ugnen på 220 °C.
8. Pensla bullarna med uppvispat ägg och grädda dem mitt i ugnen i 6–9 min. Låt svalna.
9. Klipp locket på bullarna. Lägg en klick Nutella i bottendelen.
10. Vispa grädden och bred ut eller spritsa den på Nutellan. Sätt på locket.
11. Ringla över lite choklad på semlan och pudra med florsocker och kakao.

Matbröd

Fyll hemmet med den ljuvliga doften av nybakat bröd. Det här brödet passar lika bra till frukost som till en matig smörgås.

INGREDIENSER

10 dl vetemjöl
2 tsk salt
50 g jäst
4 dl vatten
2 msk olivolja

GÖR SÅ HÄR

1. Börja med att blanda vetemjöl och salt i en skål.
2. Smula jästen i en annan skål och tillsätt lite av vattnet. Rör om tills jästen lösts upp.
3. Häll ned jästblandningen och olivoljan i mjölblandningen. Arbeta degen ordentligt tills den är smidig och lossnar från skålens kanter.
4. Låt degen jäsa under en handduk i ungefär 30 minuter.
5. Sätt ugnen på 225 °C för att förbereda för gräddningen.
6. Forma degen på valfritt vis och lägg den på en plåt med bakplåtspapper.
7. Grädda brödet i mitten av ugnen i cirka 35–45 minuter tills det har fått en fin färg.

2000

2025

Framtiden är här

TEXT DAVID LUNDE

Så var den här – framtiden! Det magiska årtalet 2000 som under en stor del av 1900-talet varit symbolen för en fantastisk tid med massor av tekniska framsteg när bilarna kan flyga och det går robotar bland oss på gatorna. Åtminstone i science-fictionlitteratur och filmer. Det var det här vi var på väg mot. Nu var vi där och det mesta kändes som vanligt.

Så vart var vi på väg nu? Mot världens undergång, menade många. Apokalyfshoten började dugga tätt. Som för att staka ut färdriktningen förutsågs redan övergången till 2000-talet leda till en total samhällskollaps när i stort sett allt som gick på elektricitet skulle lägga av. Frågan är hur rimligt det är att det skulle finnas en komponent i till exempel en brödrost som håller reda på tid och datum och att hela dess funktion skulle vara beroende av den. Världen höll andan, men det hände just ingenting..

KLIMATET I FOKUS OCH NYTT ANSVAR

I stället har det kommit nya katastrofscenarion – asteroidnedslag, solstormar, supervulkanutbrott, pandemier. En sak är säker, de verkliga katastroferna ser aldrig ut som de förutspådda. Den katastrof som oroar folk mest är den som är mest diffus och som vi människor tros orsaka själva – men därmed också kanske har chans att förhindra – klimatförändringen. Vi måste alla hjälpas åt, och även HFAB gör sin del av läxan. Tiden när allt avfall bekvämt kunde dumpas i ett sopnedkast i trappuppgången är förbi. Nu är det källsortering i ”miljöbodar” på gårdarna som gäller. 2018 monterades de första solcellerna på ett tak på Trädgårdsgatan och 2019 startades en bilpool där inte bara hyresgäster utan alla intresserade kunde bli medlemmar. Givetvis med elbilar.

De första solcellerna var på plats på Trädgårdsgatan under 2017.

DIGITALISERING OCH NYTT NAMN

Det är åren kring millennieskiftet som datorer och internet i hemmen slår igenom på bred front, sedan har också mobiltelefonerna utvecklats till något mer än bara att ringa med. Nutidsmänniskan är ständigt uppkopplad. Så uppstod ett problem. Halmstads, inte Hallstahammars, fastighets AB blev först med att muta in domänen *hfab.se* på nätet. Dags för namnbyte – HFAB blev Hallstahem 2006.

NYA LEDNINGAR OCH GAMLA HUS

Varje årtionde tycks ha sin "grej" som man gräver upp gatorna för att lägga ner. Efter fjärrvärme och kabel-TV var det nu dags för fiber. Fiberkabeln var vägen till himlen, något alla bör ha – om inte annat för att öka värdet på bostaden. Men även fjärrvärmeutbyggnaden tog fart igen. Nu kom den från Västerås. Spillvärme från kraftvärmeverket leds till Hallstahammar via en två mil lång ledning. Nu kunde även villaägare ansluta sig och medverka till bättre miljö i tätorten då vedeldningen minskade.

Norra Prästgårdsgatan, ett populärt centrumnära område med inglasade balkonger.

De äldsta hyreshusen började bli slitna. Under flera års tid har man successivt genomfört stambyten. Det blir en tid med lite olägenheter för hyresgästerna, bråkande slagborrar, vattenhämtning från slangar i trappuppgången och toalettagn på gården.

RIVNING OCH NYBYGGNATION

Under 2000-talets första decennium revs det fortfarande inom allmännyttan i Hallstahammar. Mest i Östra Nibble, men även stora delar av Fasanvägskvarteren. Ett företag ville köpa några av husen i Nibble och omvandla dem till turistlägenheter för norrmän. Hallstahammar ansågs vara en perfekt utgångspunkt för utflykter i hela Mellansverige. Kommunen trodde dock inte på idén. Om hela området revs kunde det kanske bli golfbana av marken, men när det plötsligt blev efterfrågan

Första spadtaget tas på fastigheten Eldsboda. På bilden ser vi Hallstahems styrelseordförande Rolf Hahre, kommunstyrelseordförande Catarina Pettersson och Hallstahems dåvarande vd Per-Arne Gunnarsson.

Myran, Vallbygatan 17, byggdes 2020–2021.

på villatomter igen blev Nibbleområdet högintressant. Alla ledningar fanns ju redan i marken och det var lätt att pendla till Västerås.

Det var också dags att fundera på nya hyreshus igen. Platsen var bollplanen vid den nedlagda Eldsbodaskolan, centralt och bra. Där uppfördes tre hus 2015. Flera privata aktörer börjar också leta lämpliga platser i Hallstahammar. Kommunens taktik var enkel – bra lägenheter för pensionärer så de kan sälja sina villor till barnfamiljer från Västerås som vill bo billigare, så de kan överlåta sina bostäder där till stockholmare som vill bo billigare och kan tänka sig att pendla. Många satsningar görs för att underlätta pendling, så man kanske också kan locka stockholmare att flytta ända till Hallsta. Kommunens nya slogan var också mycket riktigt "Det goda livet i storstadens närhet". Det visade sig fungera. Målet var att inte befolkningen skulle minska mer, men den började till och med växa igen.

Konstverket på Myran är skapat av en lokal konstnär vid namn John R Carlsson, "dra sitt strå till stacken". Myrorna får sin naturliga färg då rosten slår ut och stenarna är samlade i lokalområdet.

FRÅN PANDEMI TILL NY VARDAG

2020 bröt den så ut, den stora pandemin. Virusnet covid-19 spreds över världen och lade locket på över allting. Många frågade sig om det någonsin skulle bli riktigt som förr igen. Vi blev alla mer medvetna om krisberedskap, och det var inte slut här. Knappt hade pandemin ebbat ut förrän krig och konflikter började torna upp sig i Sveriges närhet.

Folk blev mindre benägna att flytta på sig. Hallstahem kunde ändå sjösätta några projekt. 2021 invigdes Myran i Kolbäck, ett så kallat "trygghetsboende" för de som är 55+. Trygghetsboende är det nya steget mellan vanligt boende och äldreboende. 2025 var det dags i Hallstahammar för 65+ på Knektbacken. De båda hyreshus som byggts där i början av 1990-talet hade mest kommit att bebos av äldre eftersom det var centralt och med hiss. Den bollplan som låg mellan dem var därför i stort sett outnyttjad och lämplig att bebygga.

Knektbacken 68, byggdes 2024–2025.

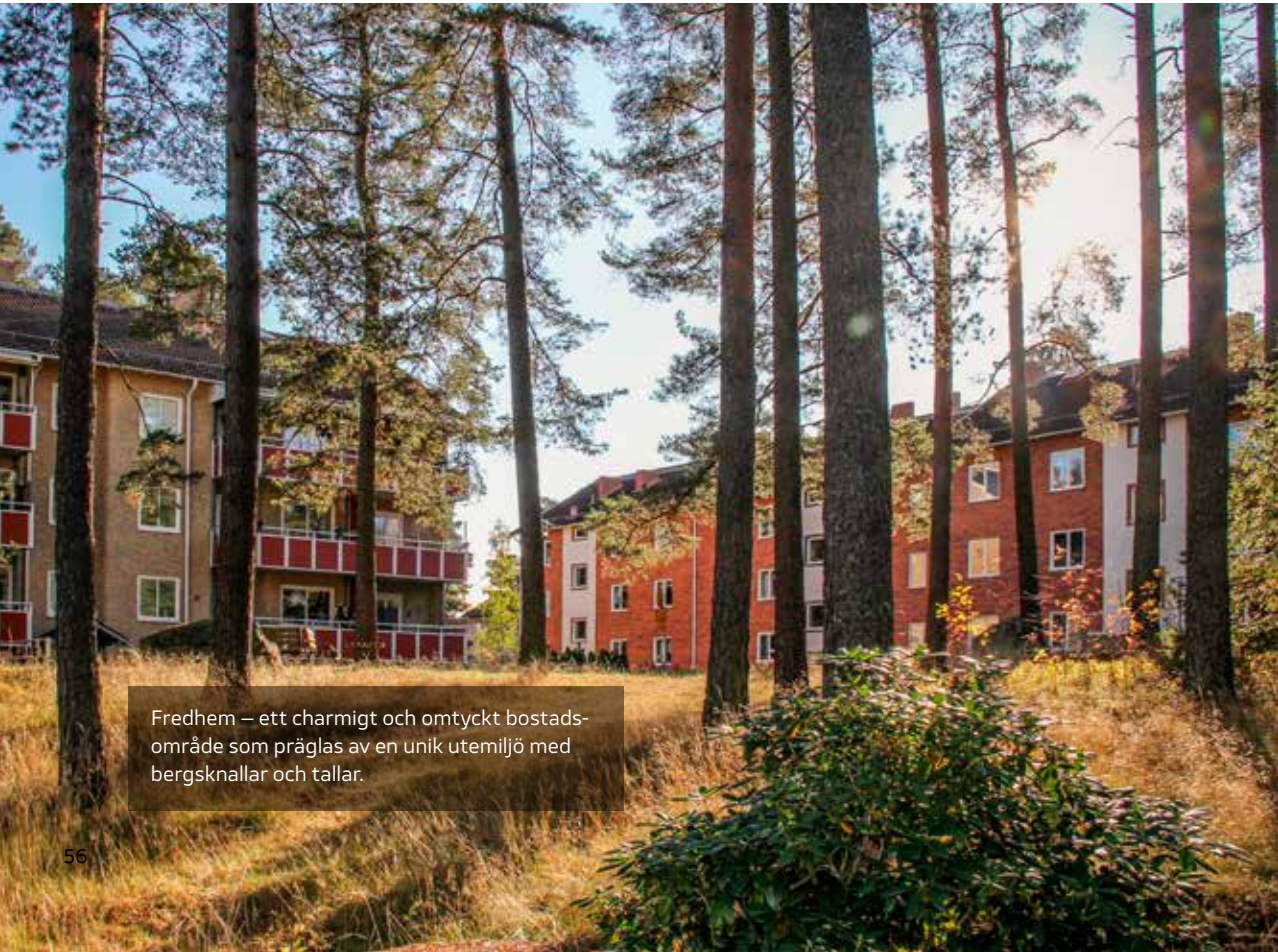

Pergola på Knektbacken – en samlingsplats för många.

2021 bytte anrika Trollebo idrottsplats namn till Hallstahem Arena. Samtidigt blev Hallsta Arena, ishallen, Swetex Arena. Det här är ett fenomen vi ser överallt när idrottsanläggningar och andra arenor byter namn för att hedra sina sponsorer. Folk får vänja sig, även om några skakar på huvudet till en början.

2024 inleddes en uppfräschning av centrum. Tanken är att det ska bli mer levande. Ändå är det nu mycket av servicen försvinner. Banker och butiker som klarat sig genom alla krisåren får plötsligt problem när den nya generationen väljer andra lösningar, via nätet. Det sker också en ständig utveckling mot färre och större, och då är det inte närhet till kunderna utan till andra aktörer som gäller. Tyvärr framstår det ofta som det skulle vara något fel på Hallstahammar, men det är tyvärr likadant, om inte värre, överallt. "Det kan väl aldrig gå i lilla Hallsta" är en klyscha man ofta hör. Men vilken ort man än kommer till i Sverige tycker folk som bor där att den är liten, ofta på ett negativt sätt.

Visst är Hallstahammar mindre än Västerås – men det ödet delar vi faktiskt med 283 andra av Sveriges 290 kommuner!

Fredhem – ett charmigt och omtyckt bostadsområde som präglas av en unik utemiljö med bergsknallar och tallar.

Kommunikation med kunder

Förr skedde mycket kommunikation via brev eller telefon. Idag finns mail, digitala plattformar och snabb respons. Kunderna får snabbare svar och tydligare information.

Från HFAB till Hallstahem

När internet slog igenom kring millennieskiftet visade det sig att domänen hfab.se redan var upptagen av Halmstads Fastighets AB, som hade samma förkortning – HFAB. Därför bytte Hallstahammers Fastighets AB namn till Hallstahem år 2006.

HFAB:s gamla kontor, 1995, som låg på Hästhovsvägen.

Hallstahems kontor på Parkgatan 2, 2025.

Norra Prästgårdsgatan, byggdes 2015–2016.

Elbilspoolen

För att ge hyresgästerna tillgång till bil utan att behöva äga en, startade Hallstahem en elbilspool 2019. Satsningen blev ett hållbart alternativ för både vardagsärenden och helgutflykter. Efter en tid med låg användning avslutades satsningen 2022.

Vi tryggar framtiden

TEXT & FOTO MARIA ANDERSSON

Rolf Hahre har suttit i Hallstahems styrelse i över två decennier och Mattias Looström tillträdde som vd vid årsskiftet 2022/2023. Vid 80-årsfirandet reflekterar de över tiden som varit – och vad som väntar under de kommande åren.

Pandemi, skenande räntor, inflation, krig och oroligheter – nog har de senaste åren varit tuffa. Ändå har Hallstahem stått stadigt. Varje utmaning har mötts med eftertänksamhet och framåtanda, alltid med målet att säkerställa en trygg och hållbar förvaltning för hyresgästerna.

Men det är inte bara världsläget som påverkar. För ett kommunalt bostadsbolag spelar även den lokala utvecklingen stor roll. När befolkningsunderlaget förändras får det snabbt genomslag i vardagen. Om fler flyttar ut än in i kommunen minskar efterfrågan på bostäder, vilket i sin tur kan leda till vakanser och förlorade hyresintäkter.

– Den korta uppsägningstiden på tre månader gör att befolkningsförändringar snabbt återspeglas i vår uthyrning. Vi ser att det är ett återkommande mönster som inte alltid är lätt att förutse, säger Mattias Looström.

Rolf Hahre, styrelseordförande, Hallstahem.

Mattias Looström, vd, Hallstahem.

Rolf Hahre drar en parallell till den tid då Hallstahammar drabbades av ödesdigra industri-
nedläggningar.

– Omkring 700 lägenheter stod tomma och vi förlorade 12 miljoner kronor varje år i hyresintäkter. Många fastigheter revs innan det ekonomiska läget slutligen vände.

UNDERHÅLLSPPLANEN SÄKRAR FRAMTIDEN

Hallstahems styrka har varit att rikta blicken mot det befintliga beståndet och satsa långsiktigt på underhåll och renovering. Genom att kontinuerligt se över, rusta och modernisera fastigheterna säkerställs att lägenheterna inte bara är väl underhållna och prisvärda, utan också står starka för framtiden.

– Vi tog fram ett ROT-program för att kontinuerligt rusta och underhålla fastighetsbeståndet, och det var en himla tur. Tack vare programmet har vi ett övervärde på 1,1 miljarder kronor i våra fastigheter. Många andra kommunala bolag står inför akuta och kostsamma renoveringsbehov på byggnader som passerat 50-årsstreck, berättar Rolf.

– Vid varje underhållsprojekt tänker vi 40 år framåt i tiden. Vi renoverar inte bara för dagens hyresgäster – vi gör det också för dem som ska flytta in i framtiden, säger Mattias.

Det långsiktiga synsättet har gjort skillnad. Lägenheterna har blivit tryggare, mer moderna och anpassade till dagens liv och leverne. Det har gett lägre driftkostnader, bättre boendemiljö och nöjdare hyresgäster. Även energiförbrukningen har sjunkit drastiskt. I dagens hållbarhetsarbete pågår ett målmedvetet arbete för att nå klimatmålen. Parallellt satsar man på solceller, bergvärme och trivsamma utemiljöer.

NYA TIDER – NYTT KLIMAT

Det förändrade klimatet kräver nytänkande för att hantera snabbt växlande årstider med värmeböljor, erosion, stormar och skyfall. Grönytor som träd, buskar och sedumtak planeras numera med hänsyn till både mikroklimat och trivsel. Växterna ger svalka på sommaren, skyddar mot blåst och hjälper marken att ta hand om regnvatten – vilket förhindrar översvämningar.

Genom sitt sociala ansvar bidrar Hallstahem till ett hållbart samhälle där människor trivs, växer och vill stanna kvar. Lekplatser, planteringar och gångstråk rustas upp och planeras med omsorg, och trygghetsvandringar med kommunen har blivit en självklar del av året.

– Det handlar om att skapa miljöer där folk vill vara, inte bara bo, poängterar Rolf.

Tillsammans med kommunen och andra aktörer, deltar bolaget i ett hållbarhetsråd som knyter samman frågor om trygghet, hållbarhet, tillgänglighet och social gemenskap. Skapa trygghet i tvättstugor med digitala bokningssystem, ljussätta mörka utrymmen och plantering av träd med omtanke om helheten; det är små detaljer – men avgörande för hur ett område känns.

Bakom siffror, renoveringsprojekt och klimatmål finns människorna – både de som bor i lägenheterna och de som varje dag går till sin arbetsplats för att ta hand om Hallstahems hyresgäster och fastigheter. Ett viktigt mål har varit att möta behoven och förbättra servicen för hyresgästerna.

Det har varit en process där både styrelsen och samtliga medarbetare deltagit i framtagandet av en affärsplan som utgår från FN:s hållbarhetsmål. Den integreras i alla arbetsprocesser och skapar en tydlig och enhetlig inriktning för hela företaget.

– Vi gjorde det tillsammans. När hela personalstyrkan har varit med och formulerat våra värderingar blir också ansvaret tydligare. Resultatet syns i vardagen. Vi får ett större lugn, ett närmare samtal med hyresgästerna och en stolthet i arbetet. Det handlar inte bara om vad man förväntar sig av sin chef – utan också vad vi förväntar oss av varandra. I slutändan handlar det inte bara om att förvalta byggnader, utan om att förvalta relationer, säger Rolf.

” *Vi renoverar inte bara för dagens hyresgäster – vi gör det också för dem som ska flytta in i framtiden.*”

LIVET MELLAN HUSEN

Hallstahem har blivit en självklar del av det lokala föreningslivet. Bolaget stöttar idrott, kultur och ungdomsverksamhet, alltid med fokus på den egna kommunen. Multiarenan, som först väckte visst motstånd, är idag en naturlig samlingsplats. Under sommaren fylls arenan av liv under Summer Camp, där hundratals barn deltar.

– Det är små insatser i det stora hela – men de gör skillnad för hur en ort känns att leva i. Alla har inte möjlighet att resa bort, och då är det viktigt att det finns något roligt att göra nära hemmet, säger Mattias.

FRAMÅT – ATT FÖRVALTA FRAMTIDSTRO

När Hallstahem firar sina åttio år gör man det inte med stora ord, utan med vardagliga gester – ett öppet hus, en bakelse, en inbjudan till grannar och vänner. Små tecken på något större: en vilja att fortsätta utvecklas, tillsammans.

– Vi har goda förutsättningar med duktiga kollegor och ett stort upparbetat nätverk med entreprenörer och samarbetspartners. Vi vill alla vara med och bidra till att förbättra våra kunders vardag. Tillsammans är vi ett team som arbetar för ett hållbart samhälle, säger Mattias.

– Vi tar små steg varje år, men varje litet steg vi tar gör stor skillnad, säger Rolf.

Ett år av firande

Hallstahem firade 80 år under 2025 med olika event tillsammans med våra hyresgäster och hela Hallstahammar.

FOTO: INGELA LISS KÅGEBÄCK

Påskan 2025

Påskharen kom på besök i våra områden under påskan och gömde sina ägg. Genom ledtrådar via facebook och instagram kunde barn och vuxna leta sig fram till var Påskharen hade gömt sina ägg med hemligt innehåll.

FOTO: MARIA GRENSTÖ

Öppet hus på Knektbacken

Lördagen den 9 augusti förvandlades Knektbacken 68 till en riktig fest när Hallstahem firade 80 år och bjöd in till öppet hus på vårt nya trygghetsboende 65+. Besökarna fick njuta av härlig sång och musik, fika med vackra 80-års bakelse, samt besöka vårt nya fina hus. Vi är så glada för de närmare 400 personer som kom och firade med oss – Tack!

FOTO: MATTIAS LOOSTRÖM

FOTO: VALTO KUMPULA

Hallsta Cruising

Lördagen den 7 juni, firade vi tillsammans med hela Hallstahammar på Hallsta Cruising. Hallstahem bjöd på fika utanför lokalen på Parkgatan 2. Många tittade förbi på en fika och en pratstund.

FOTO: TOMMY JANSSON

Luciafirande

Hallstahem arrangerade ett motordrivet luciatåg som rullade genom våra områden i Kolbäck och Hallstahammar. Utanför kontoret på Parkgatan 2 bjöds det på glögg och pepparkaka.

Tomten kom till Hallstahems hyresgäster

Under julen 2025 hade Hallstahem en adventskalender med fina julklappar som delades ut till våra hyresgäster. Tomten gömde julklappar i våra områden i hela vårt fastighetsbestånd, både i Strömsholm, Kolbäck och Hallstahammar. Genom ledtrådar från tomenissarna via Facebook och Instagram, kunde barn och vuxna leta sig fram till paketen.

HALLSTAHEM

Föreningsgatan

Barnängsgatan

Hallstahem

Hemlängtan skapad av bostäder, berättelser & bakverk

Sedan 1945 har Hallstahem spelat en central roll i Hallstahammars utveckling som allmännyttigt bostadsbolag. Under åtta decennier har bolaget byggt, vårdat och förvaltat hem för tusentals hallstabor.

I den här jubileumsboken skildras Hallstahems historia genom tidens förändringar – från efterkrigstidens bostadsbrist till dagens hållbara samhällsbyggande. Berättelser, bilder och lokala minnen ger en levande bild av ett företag som fortsatt håller dörren öppen – för framtiden och för Hallstahammar.

